

О ЗНАЧАЈУ СТАЛНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ГРАДОВА ФНРЈ

Стална конференција градова ФНРЈ основана је иницијативом неколико највећих градова наше земље 1953 године. У међусобним контактима градова после ослобођења, на састанцима и у разговорима о градским проблемима постепено је сазревало уверење код руководећих људи, у градовима, да би добро било имати заједнички стални орган или организацију, која би била центар за покретање бројних и разноврсних проблема изградње, прикупљала документацију и статистику о развоју градова, размењивала стечена искуства: једном речју радила на унапређењу градова.

Услови за стварање једне овакве организације градова били су не само повољни, него је ситуација била таква да је тражила и захтевала што брже решење растућих потреба за ширим искуством и непрекидним саветовањем о томе којим путевима и на који начин решавати настале проблеме који су се појављивали услед брзог пораста и развоја градова.

Индустриски развитак земље после рата довео је до значајних померања становништва са села у град. Градови су нагло нарастали. Основни комунални фондови као што су: станбени фонд, водовод и канализација, електромрежа, мрежа просветних, здравствених и социјалних институција, културних установа пре рата нису били развијени а у току рата у неким градовима веома су тешко страдали. Нагла урбанизација после рата и стални прилив великог броја становништва које је долазило са села погоршавали су и онако лошу ситуацију тим пре, што убрзани индустриски развитак земље није дозвољавао да се одвајају значајнија средства за санирање градских проблема.

Истовремено, после административног периода управљања привредом и друштвеним животом, пошли смо веома одлучном и јасном оријентацијом на демократизовање целокупног живота са веома јасно израженом децентрализацијом послова на ниже органе. Стварањем радничких савета у привредним организацијама, бржим развојем друштвеног самоуправљања на свим подручјима и преношењем надлежности на локалне заједнице, народни одбори су се нашли пред врло одговорним и тешким задацима за које нису имали искуства и традиције, па ни кадрова. Требало је, дакле, решавати бројне проблеме развојка у веома сложеним условима. Све је то наметало потребу организоване размене искустава и мишљења о питањима даљег усавршавања организације и метода рада органа власти и управе у градовима, о јачању демократизма у раду тих органа и демократске спреге са грађанима преко органа друштвеног самоуправљања а посебно о савременим решењима у организацији и функционисању различитих видова комуналне активности.

Већ и раније су се јављали покушаји у правцу усмеравања и координације активности народних одбора. У периоду централизованог руковођења, овим питањима бавиле су се комуналне управе, касније републичка министарства и савети за комуналне послове. И поред низа лоших страна овакве сарадње, кроз ова тела и преко повремених конференција остваривана је извесна неопходна координација између градова. И сами градови су непосредно међусобно сарађивали и размењивали искуства. Тако су чинили на пример: Београд, Загреб и Љубљана, Дубровник и Мостар, Мари-

бор и Ниш, итд. Међутим, сви ови облици сарадње имали су повремен и неорганизован карактер.

Потреба за организованим обликом перманентне сарадње и међусобне помоћи градова постала је неопходна. Због тога је, на иницијативу градова Београда, Загреба, Љубљане, Сарајева, Скопља и Ријеке створен иницијативни одбор ради оснивања једне међуградске организације за међусобну помоћ и сарадњу. У овај иницијативни одбор ушли су: претседници Народних одбора горе поменутих градова. Иницијативни одбор разрадио је тезе о организацији и циљевима будуће градске организације и сазвао Оснивачку скупштину за 21 април 1953 године у Београду. На првој Оснивачкој скупштини узели су учешћа претставници Београда, Загреба, Љубљане, Скопља, Цеља, Приштине, Крагујевца, Ниша, Суботице, Мостара, Новог Сада, Осиека, Карловца, Бања Луке, Дубровника, Ријеке, Сарајева Титограда, Марибора, Тузле и Сплита. Скупштини је присуствовао потпретседник Савезног извршног већа друг Едвард Кардељ и члан Извршног већа НР Србије друг Милош Минић.

Оснивачка скупштина је утврдила основне циљеве и одредила назив организацији: — Стална конференција градова и градских општина ФНРЈ. У Статуту који је усвојен на Оснивачкој скупштини каже се да је Стална конференција градова и градских општина, демократска организација основана ради њихове међусобне сарадње. Основни циљеви Сталне конференције формулисани су у следећем: да кроз измену искустава помаже градовима у правилном решавању свих питања из области културног, привредног, здравствено-социјалног, урбанистичког и комуналног развика градских насеља. Ова размена искустава и мишљења треба да се оријентише првенствено на питања даљег усавршавања организације и начина рада органа власти, на што потпуније остваривање начела самоуправљања радног народа у локалним заједницама и развијање социјалистичке демократије, на достигнућа у организовању и функционисању комуналних и других

јавних служби. У истицању и проучавању ових питања Стална конференција ће најуже сарађивати са претставничким и другим органима, нарочито у припреми и изради законских и других прописа који регулишу питања живота и активности локалних заједница, са друштвеним и стручним организацијама и са локалним властима и њиховим организацијама из других земаља. Основни принцип Сталне конференције је добровољно учлањавање и активност, необавезност спровођења и ненаметање закључака. Основни метод рада — сарадња, консултовање, размена искустава и мишљења, међусобна помоћ. Облици рада — скупштине, саветовања, састанци, анкетна изучавања, часописи, стручна тела.

Ови циљеви и принципи одредили су и основни карактер Сталне конференције, а остали су очувани од оснивања до данас и поред различитих промена у њеној унутрашњој организацији.

Важно је забележити речи које је друг Кардељ изразио на Оснивачкој скупштини о карактеру Сталне конференције.

„Мени се чини да је важно потцртати то да ми са овом конференцијом добијамо један демократски форум за решавање проблема наших градова, наших градских општина, који може постепено да се прошири и на још мање градиће сем оних који су овде споменути, тако да би то био један инструмент који ће функционисати такорећи одоздо према горе. То је један од оних инструмената о којима је Маркс говорио када је говорио о повезивању комуна. Са таквом организацијом ми ћемо, ако ћемо ту организацију доследно развијати баш у правцу како је постављено на овој конференцији, више као консултативне организације за измену искустава, ако ћемо спречавати све тенденције да се преко овакве организације не провуку неке бирократске тенденције, стварање некакве више власти изнад градова итд., ако ћемо држати баш тај карактер демократске консултативне конференције, онда ћемо ми са тим заменити један бирократски инструмент, кога смо, до душе, формално укинули, али који ипак

још и данас постоји обзиром на то повећавање градова са државном управом. Један велики део задатака који сада врши државна управа и разни привредни органи ван комуна моћи ће да свршава ова конференција и то баш због тога што је она добровољна, јер је циљ заједнички интерес а не оперисање никаквим законима и уредбама итд. А то је, на крају крајева, и перспектива на-

стем локалне самоуправе унесен је низ крупних, суштинских новина које су усавршавале положај локалних заједница и битно утицале на развој читавог система социјалистичке демократије у нашој земљи.

Уставни закон донет 1953 године формулисао је и утврдио основна начела наше социјалистичке демократије, која се састоје у стварању материјалних, по-

Сл. 1 — Детаљ са Оснивачке скупштине Сталне конференције градова Југославије у Београду, априла 1953 године. С десна на лево: Јојкић, Кардељ, Хољевац, сасвим лево Гершковић.

шег друштвеног живота да се људи удружују на овакав начин и на оваквим интересима“.

На садржину и облике Сталне конференције, засноване на овим принципима, битно је утицало опште кретање наше социјалистичке демократске праксе и посебно развој и напредак локалне самоуправе. Стална конференција је настојала да правовремено одговара на све промене у положају локалних заједница, да узима у расправљање проблеме које је пракса истицала и да прати материјални и други напредак и успон градова.

У протеклих пет година у наш си-

литичких и правних услова да непосредно и стварно управљање друштвеним пословима буде у све већој мери у рукама наших радних људи. Остварење ових принципа добило је своје конкретне политичко-организационе облике још увођењем радничког самоуправљања, као битног елемента нашег система. Стварање многобројних органа друштвеног управљања у јавним службама, претстављало је крупан корак у остварењу принципа самоуправљања радног народа. Даљу етапу у стварању заокруженог система друштвеног самоуправљања заснованог на најнепосреднијем учешћу и одговорности грађана у управ-

љању заједничким пословима, претстављало је стварање новог комуналног система. Њиме су битно проширена и повећана права и дужности локалних заједница, а нарочито општина. На општине су прешле многе надлежности из области привреде, комуналних послова, грађевинарства, унутрашњих послова, социјалне политике, народног здравља, просвете и културе. Општина је постала не само основна територијално-политичка организација самоуправљања, него и фундаментална друштвено-економска заједница у којој се врши основно усклађивање индивидуалних интереса радних људи са колективним интересима друштвене заједнице. Стварањем општина са проширеним правима и надлежностима битно се изменила и улога среза. Срез је постао заједница комуна, чији је основни задатак да координира и усмерава рад општина, да обезбеђује најнеопходнију материјалну, политичку и административну помоћ појединим општинама, да врши контролу законитости и основни друштвени надзор над радом самоуправних комуна, да решава питања од заједничког интереса за општине на његовом подручју. Да би се створили основни предуслови за остваривање ових значајних функција, број срезова смањен је за три пута, а општина за скоро четири пута.

У читавом овом процесу изграђивања комуналног система Стална конференција градова је најактивније учествовала. Усавршавање комуналног уређења, развој и ширење система друштвеног самоуправљања, општи напредак земље и учвршћивање материјалног положаја локалних заједница, пружили су снажан импулс општем економском, културном, комуналном, урбанистичком и социјалном развоју и напретку градова. Јача материјална база, успостављање стабилнијих извора прихода, стварање самосталних локалних наменских фондова, омогућили су широк размах иницијативе грађана, органа друштвеног самоуправљања у правцу максималног коришћења потенцијалних могућности локалних заједница, повећања продуктивности рада и доброг газдовања друштвеним средствима. У

градовима је учињен велики напредак у развоју производних снага, у решавању урбалних проблема градских насеља, унапређивању и ширењу јавних служби и услужних делатности, у побољшању снабдевања, у културној, социјалној, просветној и здравственој активности. Уложени су огромни напори да се ублаже последице хаотичног и непланског развоја градова до рата.

Сви ови проблеми наметнули су потребу међусобног консултовања, заједничког проучавања и размене искустава, тражења најприкладнијих решења и опредељивали су у основи садржину активности Сталне конференције.

Стална конференција се од почетка оријентисала на основне проблеме функционисања комуналног система и материјалног развоја градова које је пракса истицала, изучавала их, претресала на својим скупштинама и другим скуповима.

Већ на Оснивачкој скупштини расправљано је о принципима израде статута народних одбора и унапређењу станбене изградње. На овој скупштини донета је одлука и о учлањавању Сталне конференције у Међународни савез градова и локалних власти.

Друга скупштина која је одржана октобра 1953 године у Марибору већ је забележила нагли пораст чланова. Од 21 града, као чланова оснивача, до Мариборске скупштине учлањено је 143 града и градске општине. На Скупштини је расправљано о самоуправљању у градовима, о снабдевању великих градова и индустријских места прехранбеним артиклима (на основу реферата Зенице, Загреба и Београда) и о нацрту Уредбе о управљању станбеним зградама.

Идућа скупштина, одржана маја 1954 године у Сплиту, имала је на дневном реду питања социјалне заштите у градовима (на основу реферата Београда) и организације здравствене службе (реферат Загреба). Скупштина је донела одлуку о оснивању часописа Сталне конференције *Комуна*.

На четвртој скупштини, одржаној октобра 1954 у Скопљу расправљано је о развоју локалних заједница. Реферате

су дали градови Ријека, Крањ, Сарајево и Прокупље. У раду Скупштине учествовало је око 800 претставника из 190 градова. Детаљно испитивање ситуације које је извршено у неколико градова, брижљиве припреме народних одбора (134 народна одбора одржало је претходно седнице о овим питањима) и широке дискусије на самој скупштини, омогућили су доношење значајних и аргументованих предлога и закључака, који су веома корисно послужили при изради Закона о уређењу општина и срезова. Скупштина је, такође, расправљала о положају локалних заједница према одредбама друштвеног плана за 1954 годину и предлогу плана за 1955 годину. На Скупштини је поднет извештај Комисије за проучавање станбене проблематике, која је неколико месеци пре тога образована.

Маја 1955 године одржана је у Сарајеву Пета скупштина, на којој је расправљано о организацији и функционисању администрације народних одбора (на основу реферата Љубљане, Зрењанина и Загреба), организацији канцеларског пословања (реферат Савезног бироа за организацију управе и привреде), о проблему кадрова у народним одборима (реферат Титограда) и о питањима рада и организације инспекцијских служби у народним одборима (реферати Сарајева и Београда). Скупштини су присуствовали претставници Норвешког, Немачког и Аустриског савеза градова.

Како је у Сарајеву одлучено да се годишње одржава само једна скупштина, наредна скупштина Сталне конференције организована је маја 1956 године у Љубљани. Том приликом одржано је прво општејугословенско саветовање о станбеним проблемима, у чијем су раду, поред претставника градова, учествовали и претставници многих организација и институција које се баве овим проблемом (Грађевинска и Индустриска комора, Савез друштва архитеката, Савез урбаниста, Савез грађевинских инжењера и техничара, Савез женских друштава и Савез занатских комора). Закључци овог саветовања, у чијем је раду учествовало преко 1.200 делегата, претстављали су озбиљан до-

принос јаснијем сагледавању проблема-тике из станбене области. Скупштини и саветовању присуствовали су претставници Међународног савеза градова, група од 26 градоначелника из Француске, претставници Аустриског савеза градова, Москве, Варшаве и Прага.

На наредној скупштини, одржаној маја 1957 године у Загребу, претресана су следећа питања: материјалне основе градских комуна (на основу реферата групе стручњака о урбанизацији и самофинансирању у комуналном животу), станбене заједнице (на основу анализа Битоља, Осијека, Ниша, Цеља и Београда), снабдевање градова (реферат Загреба). Закључци ове Скупштине о систему самофинансирања у комуналним службама претстављали су драгоцен прилог формулисању и утврђивању перспективне политике на овом подручју. Скупштини су присуствовали претставници Грчког и Немачког савеза градова и претставници Прага, Варшаве, Москве и Софије.

Годишња скупштина 1958 године, узела је за предмет разматрања стање организације и рада трговине, о којој су претставници градова заједнички расправљали са претставницима Савеза трговинских комора, Савеза индустријских комора, Савеза пољопривредно-шумарских комора, Синдиката трговинских, угоститељских и туристичких радника, Савеза женских друштава и Задружног савеза ФНРЈ.

Скупштине, као и други скупови Сталне конференције, такође су претстављали место где претставници градова ступају у ближе међусобне контакте, најнепосредније размењују искуства и мишљења о актуелним градским проблемима и уговарају облике директне сарадње. Град — домаћин, обично организује, поред многобројних културних и спортских манифестација, обиласке града. Том приликом делегати се упознају са организацијом и начином функционисања појединих градских служби нарочито оних о којима се расправља на скупштини, уведеним организационим и техничким новинама, различитим савременим техничким решењима итд. Поред тога, често се организују и разли-

Сл. 2 — Са скупштине Сталне конференције градова 1956 године. За говорником: Бранко Пешић, председник Народног одбора општине Земун.

чите друге приредбе, изложбе о питањима везаним за скупштинску тему или о развоју појединих градских служби. У Љубљани је тако организована изложба „Стан за наше прилике“, у Загребу, Изложба о изградњи школа, а у Београду о комунално-станбеном развоју нашег главног града.

Веће скупове претставника градова, поред скупштина, претстављају и саветовања Сталне конференције, на којима се, на основу реферата појединих градова или након опсежних анкетних снимања, расправља о појединим крупним проблемима градских насеља.

У Сарајеву је фебруара 1954 године одржано саветовање о управљању станбеним зградама.

Месец дана касније на саветовању, у чијем су раду учествовали претставници градова, Савезне индустријске ко-

море и Стручног удружења градских саобраћајних предузећа, разматран је проблем градског јавног саобраћаја.

Питања рада градских већа и надлежности општина у великим градовима била су предмет дискусије на саветовању које је одржано фебруара 1956 у Новом Саду.

На саветовању у Загребу, априла 1956, расправљано је о друштвеном самоуправљању и финансирању у социјалним и здравственим установама.

На дневном реду саветовања у Рогашкој Слатини, марта 1957, била су искуства станбене изградње и њеног финансирања у 1956 години.

Саветовање о друштвеном управљању у школама, одржаном октобра 1957 у Бања Луци, претходила је опсежна анкета која је обухватила 700 школских одбора.

Ова листа саветовања закључена је саветовањем о искуствима станбене изградње, одржаном марта 1958 године у Осијеку, које је дало веома плодне резултате и солидну оријентацију ка јефтиној и бржој станбеној изградњи.

У припремама скупштина и саветовања Сталне конференције често је предузиман читав низ акција ради утврђивања стања на односном подручју и да би се добила што солиднија документација и основа ради правилних закључака. Најчешће неколико градова различите величине и развијености, из разних крајева земље, обради проблем који је на дневном реду, на основу своје конкретне ситуације и својих искустава, и то, уз један уводни коментар, претставља основу за дискусију. Многа питања су била предмет широких анкетних изучавања, што је пружало драгоцене податке за даљи рад на одређеном подручју. Да споменемо само најкрупније анкете: о станбеној изградњи у 1954 и 1955 години, о обиму и структури станбеног фонда и стандарду становања, о станбеним приликама и минималним станбеним потребама, о структури закупнина, о стању комуналних и друштвених фондова, о материјално-финансиском положају градова, о положају општина на јединственом градском подручју, о материјалном стању школ-

ства, о друштвеном управљању у школама, о снабдевању пољопривредним производима, о производњи хлеба и стању пекара, итд. Елаборати израђени на основу ових анкета били су предмет расправљања на скупштинама и саветовањима или у одговарајућем одбору Сталне конференције.

Кроз рад својих одбора, Стална конференција је успела да захвати читав низ крупних проблема локалних заједница, које у једном оваквом прегледу није могуће ни споменути. Данас у Сталној конференцији ради осам одбора: за локалну самоуправу и друштвено управљање, за економско-финансиска питања, за станбена питања, за комуналне службе, за унапређење снабдевања градова, за правна и организациона питања, за културни и забавни живот у градовима и за међународне везе. Састављени од политичких и стручних људи из градова, добрих познавалаца односног подручја, одбори су давали иницијативу за расправљање актуелних питања у оквиру Сталне конференције, формулисали предлоге и начин обраде појединих проблема и обављали припреме за тај рад. Овако велики број одбора омогућио је да се низ питања узме у расправљање и солидно размотри и да се број градова, чији претставници узимају активног, непосредног учешћа у раду Сталне

Сл. 3 — Са скупштине Сталне конференције градова 1958 године. У првом реду с лева на десно: Риста Антуновић, Цана Бабовић и Петар Стамболић.

конференције, знатно прошири. Одбори су истовремено били иницијатори за обогаћивање облика и метода рада на појединим питањима. Они су давали и основне смернице за спровођење одређених анкета, за образовање студиских анкетних група, за непосредно проучавање одређених проблема, за организовање ширих саветовања итд.

Овај летимични преглед указује на обиље разноликих форми кроз које се развијала богата активност Сталне конференције градова.

Погодан и популаран облик размене и искуства и мишљења, информисања градова о новостима у животу наших и страних комуналних заједница, популаризација савремених схватања о организацији и методима рада градских служби, расправљања и полемике о актуелним питањима комуналног живота унапређује часопис Сталне конференције *Комуна*, који улази у четврту годину свог излажења. Све шири круг аутора из народних одбора и све богатије анализе праксе из градова, омогућили су да *Комуна* постане широка трибина за размену искустава. Поред часописа Стална конференција издаје публикације и умножава занимљиве информативне материјале из земље и иностранства. Само у прошлој години издане су четири такве публикације и умножен читав низ различитих материјала, угледних правила, смерница, одлука, анализа, прегледа итд., које су припремили поједини градови.

Посебна информативна служба Сталне конференције прикупља документарне материјале из градова и одговара на различита питања чланова, консултујући притом одређене државне органе, поједине градове или одборе Сталне конференције. У последње време овај корисни облик индивидуалне помоћи градовима добија све шире размере у активности Сталне конференције.

О делатности Сталне конференције чланови су, сем преко часописа *Комуна*, обавештени и кроз посебан редовни *Информативни билтен*.

Ову разноврсну активност усмерава између скупштина Претседништво, састављено од 15 претставника већих и

мањих градова из читаве земље. У складу са демократским карактером Сталне конференције, Претседник и Претседништво се сваке године мењају.

Током ових пет година, Стална конференција је остваривала уску и разноврсну сарадњу са претставничким и другим органима.

Ова сарадња кретала се у првом реду у правцу указивања на проблеме које је истакла пракса градова и потстицања иницијативе за формулисање политике на одређеном подручју и законско регулисање извесне материје.

У области даље изградње и усавршавања система локалне самоуправе активност Сталне конференције је знатно допринела јаснијем сагледавању појединих проблема. Расправљање о новом комуналном уређењу на Скопској скупштини претстављало је користан прилог рашчишћавања низа основних идејних и организационих питања намераване реорганизације општина и срезова. Посебно треба истаћи перманентну сарадњу на проучавању резултата које је донело ново комунално уређење и изграђивању закључака за даље допуне и усавршавање система. Одмах након прве године деловања новог комуналног уређења, Стална конференција је дала иницијативу за даље побољшање положаја општина. Овде треба споменути и акције које је Стална конференција предузимала на пољу проучавања рада градских већа, искуства друштвеног управљања у социјалним и здравственим установама, рада школских одбора, органа друштвеног управљања станбеним зградама и формулисању задатака нових станбених заједница.

Нарочито плодна сарадња остварена је у станбено-комуналној области, којој је Стална конференција кроз читаву своју активност константно посвећивала велику пажњу. На читавом низу скупштина и саветовања, кроз рад посебне комисије, преко анкетних изучавања и израде различитих елабората, Стална конференција је настојала да, у отсуству државног органа који се посебно бавио овим питањима, допринесе формулисању политике на овом подручју. Притом је наилазила на пуно разумевање са-

везних органа. Савезно извршно веће је имало свог сталног претставника у Комисији за проучавање станбене проблематике. Претставницима Сталне конференције било је омогућено да о резултатима изучавања и ставовима до којих се дошло информише народне посланике на седници Савезне народне скупштине, Претставници Савезног извршног већа и савезних органа управе активно су учествовали у непосредном расправљању ових питања на скуповима и у телима Сталне конференције. Посебно значајан прилог заједничком утврђивању принципа даљег рада на овом подручју претстављали су: саветовање о станбеним проблемима у Љубљани, које је окупило све заинтересоване факторе у овој области, саветовање о искуствима станбене изградње у Рогашкој Слатини, и, нарочито саветовање у Осијеку, које је подвргло озбиљној анализи досадашња искуства и утврдило заједничке ставове за будућу активност у овој области.

На овим скуповима претставници градова су истицали основне проблеме са овог комплексног подручја и предлагали њихово законско регулисање. Тела Сталне конференције су од почетка давала иницијативу и активно учествовала у претресању нацрта прописа из станбене области. Неки од ових прописа, као на пример Закон о станбеном доприносу, већ остављају благотворне последице на развитак у овој области, а други ће, по свој прилици, ускоро бити усвојени. Тиме ће бити успешно крунисана једна плодна и дуга сарадња.

Нарочито успешан допринос сагледавању стања и перспективног развоја на станбено-комуналном подручју претстављали су елаборат о урбанизацији и самофинансирању у комуналном животу и закључци загребачке скупштине, који су били предмет особите пажње Савезног извршног већа и послужили као основа у утврђивању дугорочне политике у овој области.

Треће подручје, на коме је остварена успешна и обимна сарадња са савезним органима, претставља област привредног законодавства и буџетирања, у којој су скупови и тела Сталне конференције расправљали о нацртима различитих

прописа и о својим мишљењима, предлозима и примедбама обавештавали савезне органе.

Треба овде подвући велику пажњу коју су савезни органи поклањали проблемима градова и пуно разумевање које су показивали за ставове локалних органа изражене кроз Сталну конференцију. Савезни државни органи су у свакој прилици тражили мишљења конференције о предлозима за измену извесних прописа и то најчешће још у фази иницијалних дискусија и првих преднацрта, проверавајући закључке до којих су дошли. О њима су претставници савезних органа најчешће непосредно расправљали са људима из градова на скуповима Сталне конференције. На тај начин су изворна пракса и непосредна искуства из локалних заједница претстављали један значајан коректив идеја и закључака о начину регулисања одређене материје.

Сем сарадње са државним органима, Стална конференција је у протеклих пет година, уско координирала са многим стручним и друштвеним организацијама, коморама, удружењима предузећа и установама комуналне привреде, научним институтима итд. У припремама свих крупних акција Стална конференција се обраћала појединим организацијама ради заједничког расправљања. Ова сарадња нашла је свог пуног израза нарочито на саветовању о станбеним проблемима у Љубљани, саветовању у Осијеку и саветовању о трговини у Београду 1958 године. Треба истаћи да су све ове организације свесрдно прихватиле позиве за сарадњу, и да су активно учествовале још у самим припремама за ове скупове.

У складу са општом политиком активне и мирољубиве сарадње са свима земљама, наше локалне власти успостављају и негују контакте са свима који ту сарадњу прихватају. То је омогућено, с једне стране, угледом који наша земља ужива у свету, а с друге, стварним и нескривеним интересовањем за систем, тенденције развоја и актуелне проблеме југословенске локалне самоуправе.

Стална конференција је од свог осни-

вања члан, и то врло активан, Међународног савеза градова и локалних власти. Овој активности је у извештајима Међународног савеза и иступањима његових претставника на нашим скупштинама одато пуно признање. Претставници Сталне конференције редовно учествују на Конгресима овог Савеза, иступају са стручним рефератима, узимају реч у дискусијама и са делегатима других земаља успостављају нове и корисне контакте. Конференција има своје сталне претставнике у радним комисијама Међународног савеза за просвету, за европске послове и за здравље. Стална конференција је учлањена још у једну организацију — Међународну федерацију за урбанизам и становање.

Поред тога, Стална конференција одржава пријатељске везе са низом националних организација градова. Шира сарадња успостављена је са организацијом британских локалних власти и неким градовима Енглеске. Већ неколико година размењују се делегације, успостављена је пракса редовног међусобног обавештавања о новостима из комуналног живота, размењују се часописи, публикације о градовима, стручни материјали итд. Развијене су везе и са другим градовима. Више година постоје разни облици сарадње са пољским градовима и Аустријским савезом градова. Слични облици сарадње постоје и са градовима

и њиховим организацијама из Белгије, Грчке, Мађарске, Западне и Источне Немачке, Совјетског савеза, Чехословачке, Норвешке, Индије, Шведске, Јапана, Сједињених америчких држава и Индонезије.

Многи наши градови одржавају директне везе са иностраним градовима. Број таквих веза је све већи. У овим контактима градови налазе пун практичан и стручан интерес. Они све више губе карактер политичко-манифестационе сарадње, а узимају облике пријатељског, радног и стручног повезивања, размене мишљења и практичних искустава о функционирању органа управе, појединих јавних и комуналних служби, о решавању одређених комуналних проблема итд. Са искуствима стеченим путем ових веза упознају се преко Сталне конференције сви наши градови.

За ово кратко време, непуних 6 година, од када је основана, Стална конференција градова развила је веома богату и корисну активност на подручју комуналног живота и сакупила највећи део богате праксе која се стварала на овом подручју у нашем развоју.

При томе треба нагласити да је њен демократски карактер очуван до краја и да је захваљујући баш томе она и могла да стекне толики интерес и пажњу свих њених чланова и пуну афирмацију у нашем друштвеном животу.

À PROPOS DE LA CONFÉRENCE PERMANENTE DES VILLES DE LA RÉPUBLIQUE FÉDÉRATIVE POPULAIRE DE YOUGOSLAVIE

Dj. JOJKIĆ

La conférence permanente des villes de la R. F. P. de Yougoslavie a été organisée sur l'initiative de quelques-unes des grandes villes yougoslaves en 1953. Non seulement les conditions de l'époque étaient particulièrement favorables pour une telle organisation, mais la situation était telle, qu'il fallait trouver aussi vite que possible une solution aux problèmes croissants par l'échange des expériences acquises et par la consul-

tation ininterrompue sur les voies à emprunter pour parvenir à résoudre les questions que posaient le développement et le brusque accroissement de nos villes.

Il fallait résoudre des problèmes urgents et très complexes du développement, et ceci dans des conditions souvent compliquées. Tout ceci a poussé à rechercher un échange organisé d'expériences et d'opinions au sujet des questions de l'amélioration de l'organisa-

La Conférence Permanente est, depuis ses débuts, un membre actif de l'Union Internationale des Villes et des Organes Locaux. Cette activité a d'ailleurs été citée dans les rapports de cette Union Internationale et, lors de nos assemblées, ses représentants l'ont toujours louée.

Par ailleurs, la Conférence Permanente est en rapports amicaux avec un grand nombre d'organisations similaires à l'étranger.

Pendant cette courte période de moins de six ans, la Conférence Permanente des Villes a développé une activité des plus utiles et des plus riches dans le domaine de la vie communale et elle a réuni la plus grosse partie de la riche pratique qui voit le jour dans ce domaine de notre développement.

Il faut encore ajouter et souligner que son caractère démocratique reste respecté

jusqu'au bout et que c'est justement là la raison pour laquelle elle a su s'attirer un tel intérêt et une telle attention de la part de tous ses membres et atteindre sa pleine affirmation dans notre vie sociale.

Illustrations dans le texte:

Fig. 1 — Détail de la Première Assemblée de la Conférence Permanente des Villes de Yougoslavie, Belgrade, avril 1953; de gauche à droite: Jojkić, Kardelj, Ho-ljevac; à l'extrême gauche: Geršković.

Fig. 2 — L'assemblée de 1956 de la Conférence Permanente: à la tribune, Branko Pe-šić, président du conseil municipal de Zemun.

Fig. 3 — L'assemblée de la Conférence Perma-nente de 1958. Au premier rang, de gauche à droite: Rista Antunović, Cana Babović et Petar Stambolić.

A. Дероко: Поглед с Калемегдана. — A. Deroko: Vue du Kalemegdan.